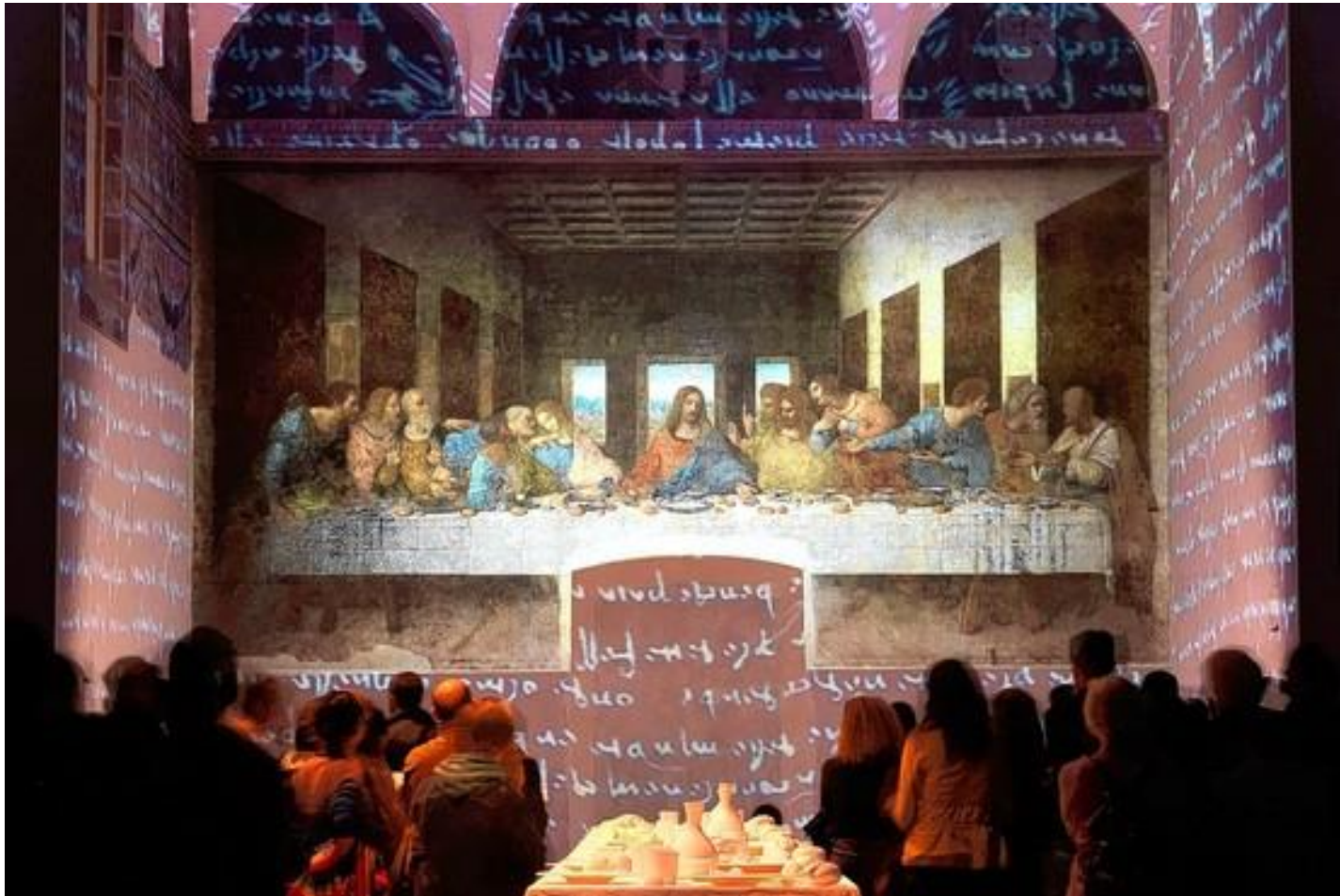
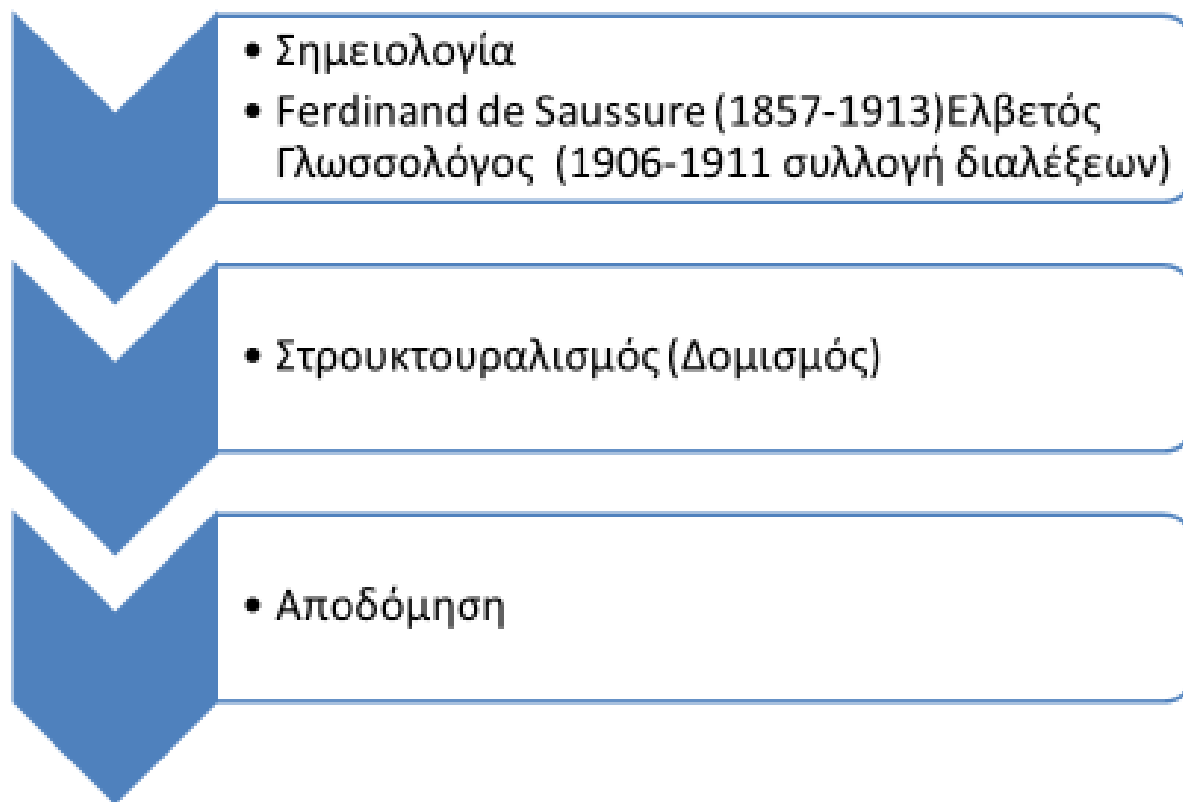

Σημειωτική

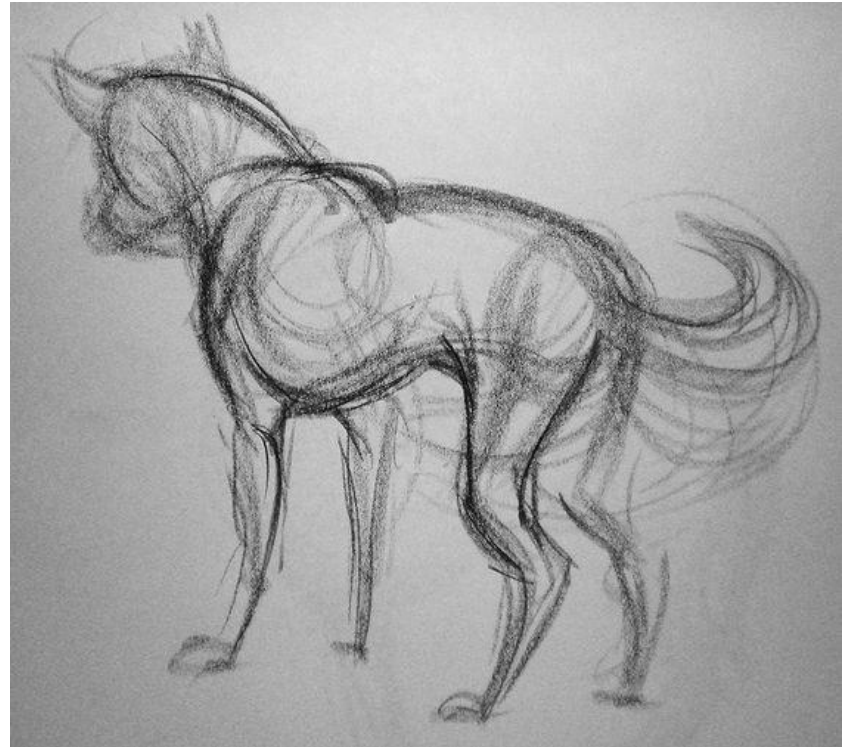

Φιλοσοφικά ρεύματα που επηρέασαν τις επιστήμες του χώρου

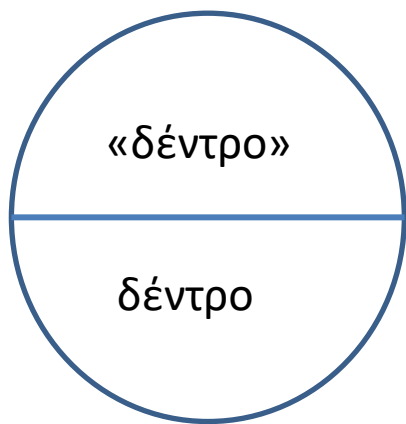

Σημειολογία

- Τι είναι η **Σημειολογία**;
- Σημείο - πού το χρησιμοποιούμε;
- Σκύλος – dog – chien

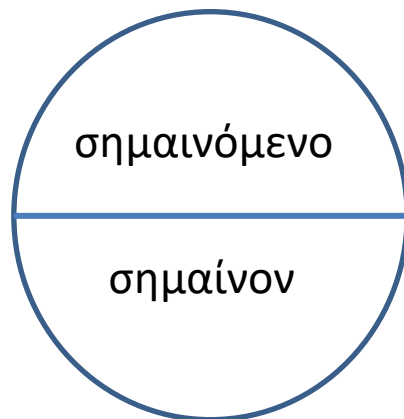

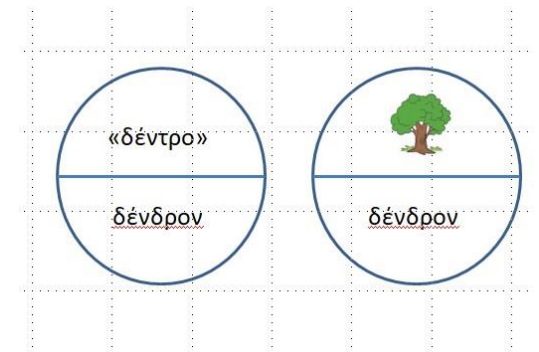

έννοια

Το σημείο

ΑΧΩΡΙΣΤΑ
ΑΥΘΑΙΡΕΤΗ ΣΧΕΣΗ
ΔΥΑΔΙΚΗ ΣΧΕΣΗ
ΙΔΕΑ ΟΧΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

- Η σχέση «δέντρο» (ηχητικό) και δέντρο είναι **αυθαίρετη**.
- Ο τρόπος που ξεχωρίζουμε τα σημεία το ένα από το άλλο είναι **διαφορικός**.
- Αρνητικός τρόπος επικοινωνίας του σημείου και όχι θετικός (με τον αποκλεισμό όλων των άλλων)

- Ferdinand de Saussure
- 1857 –1913, Ελβετός σημειωτιστής, φιλόσοφος

«Η γλώσσα δεν είναι μια λειτουργία του ομιλητή. Είναι ένα προϊόν το οποίο παθητικά έχει αφομοιωθεί από τον ομιλώντα.»

- Η γλώσσα δεν είναι δική μου.
- Είναι μια σύμβαση
- **Αρνητικά και θετικά**

- Αναγωγή γλώσσας σε επιστήμη:
- -όχι διαχρονικότητα, αλλά **συγχρονικότητα**
- Η γλώσσα είναι ένα σύστημα **σημείων**
- Αναγνωρίζουμε τα «σημεία» γιατί υπάρχουν ανάμεσά μας και μπορούμε να τα μοιραστούμε.

Σημειολογία

- Charles Sanders Peirce

icon - sign - symbol

icon

sign

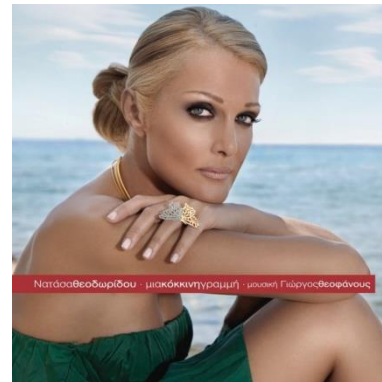
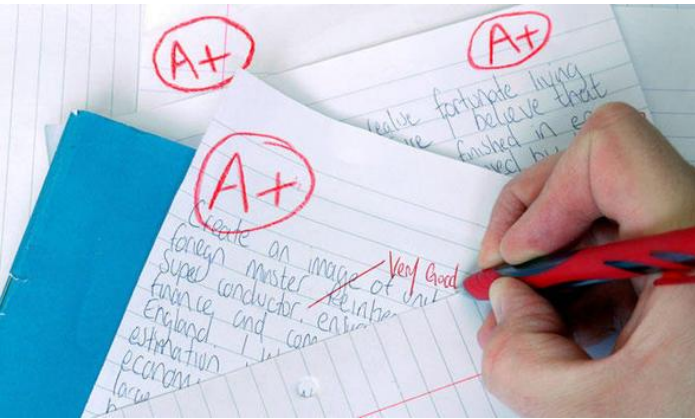

Symbol

- Νομίζουμε ότι ξέρουμε τα πράγματα γι' αυτό που είναι
- Ξεχνάμε ότι το γνωρίζουμε λόγω όλων των πραγμάτων που συνδέονται με αυτό.
- Τα σημεία όμως συγκεντρώνονται σε συμπλέγματα:
- Καράβι – βάρκα – πλοίο ...
- Τραίνο, αυτοκίνητο, φορτηγό ...
- Βλέπω = καταλαβαίνω;;;;;

- Οργάνωση των πραγμάτων μέσα μας και γύρω μας, ως συστήματα σημείων.
- Τα ξέρουμε λόγω της **συμβατικής τους φύσης**.
- Το ότι ξέρουμε κάτι κατευθείαν μας αποπροσανατολίζει από τη σκέψη ότι τα ξέρουμε αρνητικά και όχι θετικά. (σε σχέση με άλλα πράγματα)

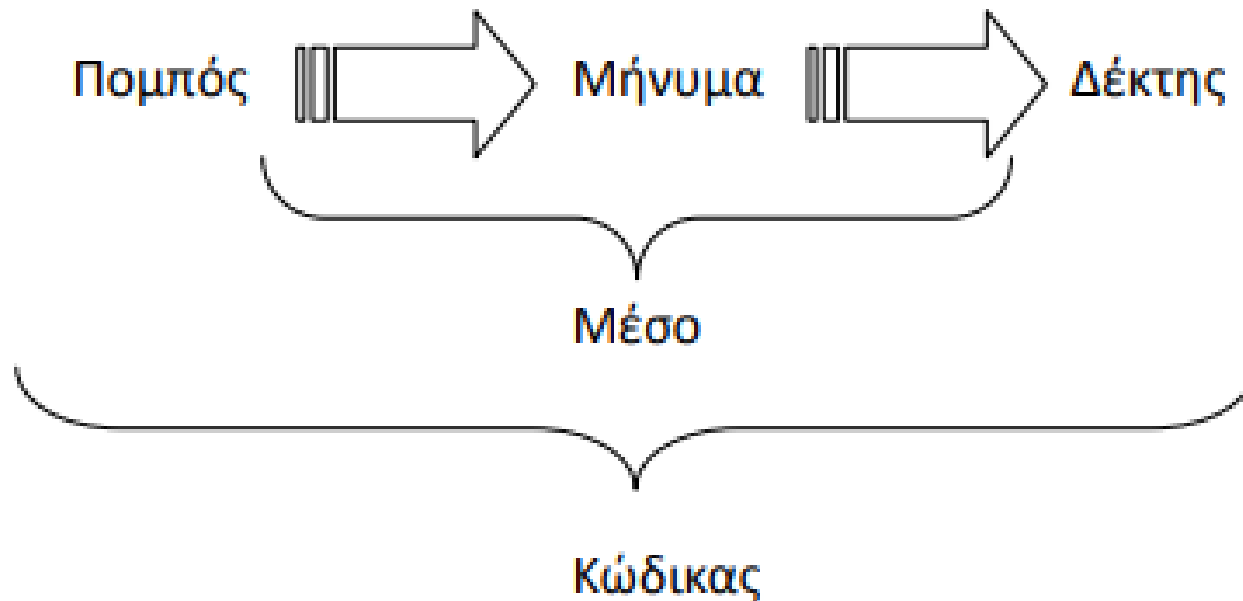
ΕΙΧΕΣ ΠΑΕΙ ΔΙΑΚΟΠΕΣ;

- **Τι είναι κώδικας;**
- Σύμφωνα με Ουμπέρτο Έκο (1994) με τον όρο «κώδικας» μπορεί να περιγραφεί:
 - (α) Ένα σύνολο σημάτων που διέπεται από εσωτερικούς συνδυαστικούς νόμους.
 - (β) ένα σύνολο καταστάσεων που λογίζονται ως ένα σύνολο εννοιών και μπορούν να αποτελέσουν ένα σύνολο πιθανών επικοινωνιακών περιεχομένων
 - (γ) Ένα σύνολο πιθανών αντιδράσεων συμπεριφοράς από την πλευρά του προορισμού
 - (δ) έναν κανόνα που συνταιριάζει κάποια μέρη του συστήματος (1) με κάποια άλλα από τα συστήματα (β) ή (γ)

Καταδήλωση - Συνοποδήλωση

Saussure
Levi Strauss
Derrida

Δυαδική αντίθεση (binary opposition)

- *Claude Lévi-Strauss*, 1908 – 2009)
Γάλλος ανθρωπολόγος
- από τους μεγαλύτερους διανοητές του 20ού αιώνα, **πρωτόπóρος του δομισμού (στρουκτουραλισμού)** ως μεθόδου κατανόησης της ανθρώπινης κοινωνίας και του πολιτισμού.

Καθώς στο ίδιο μήνυμα μπορεί να υπάρχουν πολυεπίπεδα νοήματα, δημιουργούνται προβλήματα ερμηνείας και κατανόησης. Η σημειωτική για να υπερβεί τέτοια προβλήματα επινόησε την τεχνική της **δυναδικής αντίθεσης (binary opposition)**, όπου το νόημα γίνεται αντιληπτό σε σχέση με ένα άλλο. Το νόημα δεν καθορίζεται με απόλυτο τρόπο, αλλά σε σχέση με άλλα σημεία:

Καλό # Κακό Άσπρο # Μαύρο Άνδρας # Γυναίκα

Ο ήρωας;

- Μέσα από τέτοιου τύπου δυαδικές αντιθέσεις προκρίνονται ένα ή δύο χαρακτηριστικά που καθιστούν τον κάθε πόλο **διακριτό**.
- Δηλαδή ο κάθε πόλος σωρευτικά προσδιορίζεται με ακρίβεια από τις διαφορές που παρουσιάζει με τα αντίθετά του.

Αντιθέσεις στον κινηματογράφο:

Φως — σκοτάδι

Τάξη — χάος

Νόμος και ασφάλεια — αναρχία και
τρομοκρατία

Άνθρωπος — Μηχανή

....

Στον κινηματογράφο

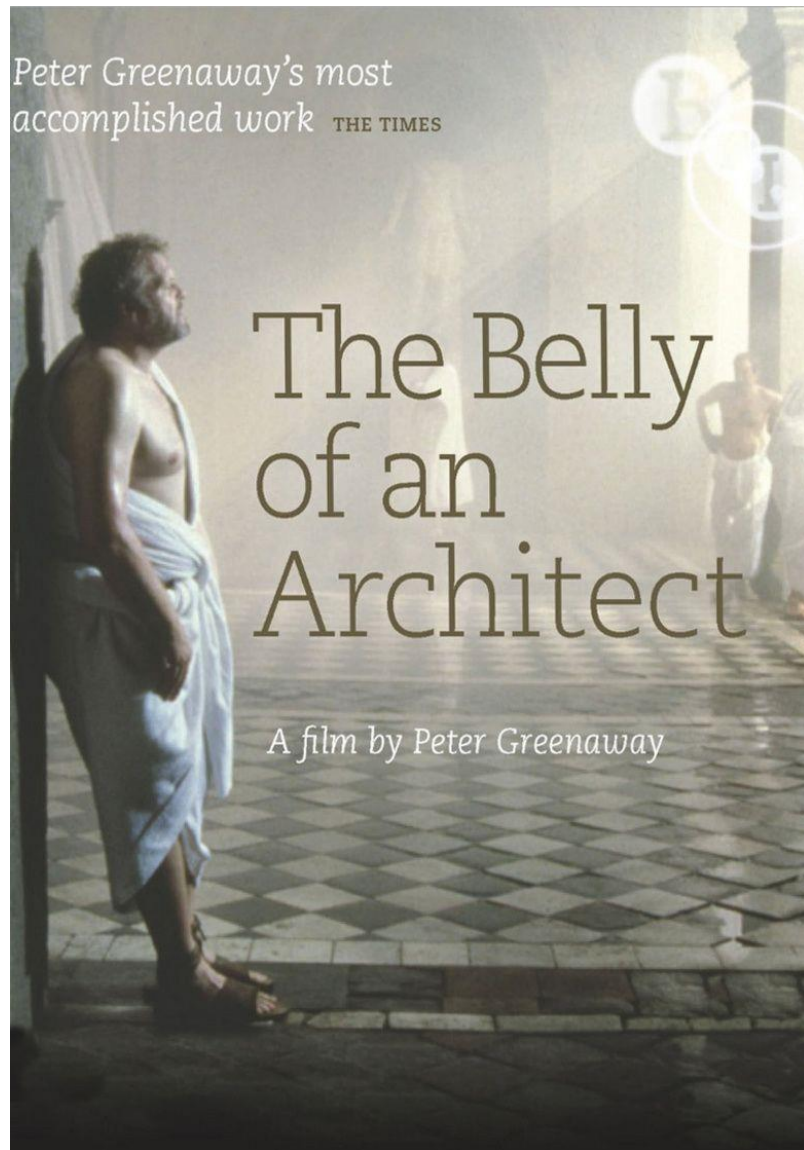
Πολικά αντίθετοι χαρακτήρες

Τί αντιπροσωπεύουν;

Ποια είναι τα κίνητρά τους;

Ποιός νικάει και τί σημαίνει αυτό για την κοινωνία;

Αναπτύσσεται η ιδεολογία

**Η ΚΟΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ (1987)
THE BELLY OF AN ARCHITECT**

Σκηνοθέτης Peter Greenaway

**Πρωταγωνιστές Bryan Denneby
Chloe Webb**

**Μουσική Glenn Branca και Wim
Mertens**

https://www.youtube.com/watch?v=6eBBA1dgtAc&ab_channel=MARKINO

- **Peter Greenaway**

- **Μεταμοντέρνος**

Πρώιμες πειραματικές ταινίες

==>> **στρουκτουραλιστικός κινηματογράφος**

μόνο για να αμφισβητήσει ή να κριτικάρει τα ίδια
τα όρια αυτού του κινηματογράφου.

μεταμοντέρνες και
μεταστρουκτουραλιστικές πτυχές

**Κατασκευή και αποδόμηση
αναπαραστατικών
συστημάτων**

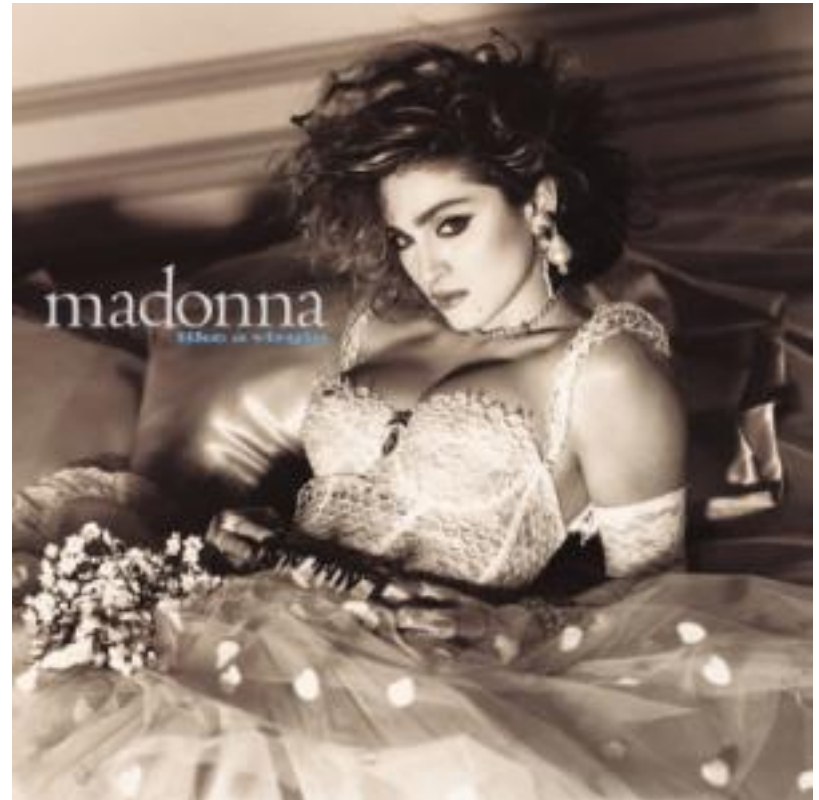

The 80s

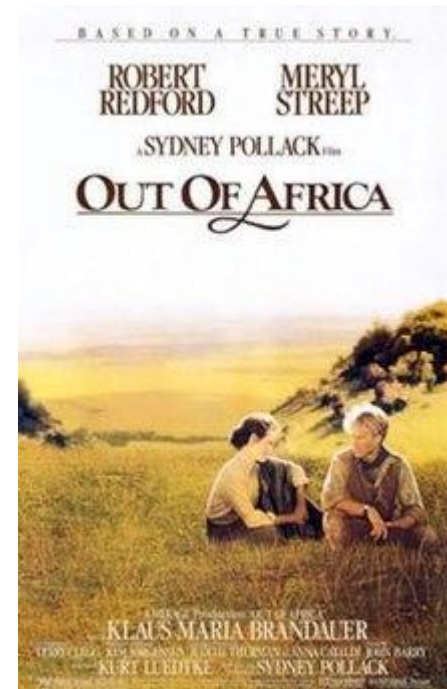
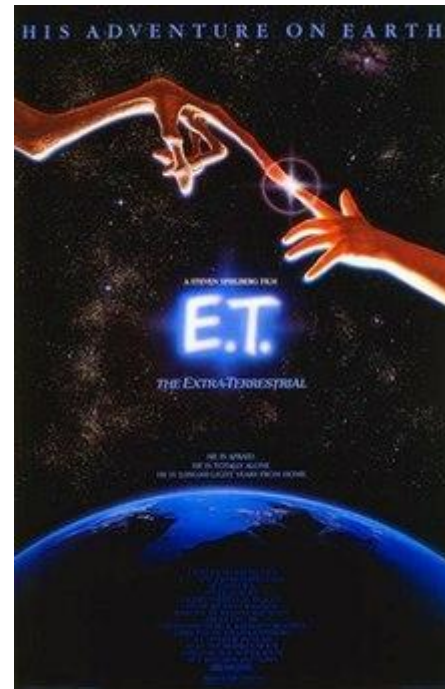
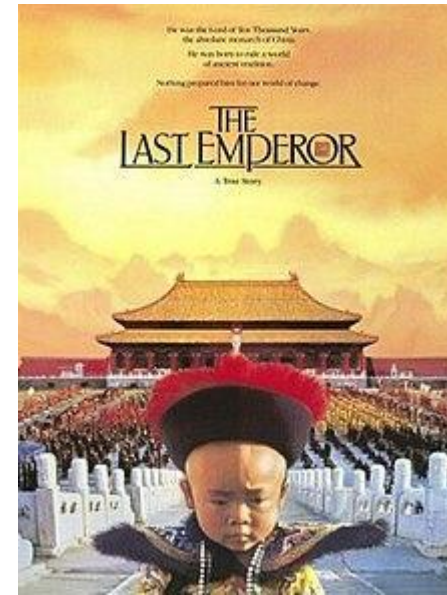
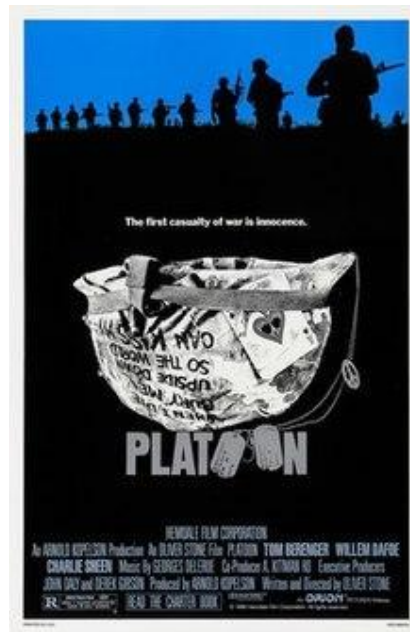
- Απόγειο του «νεοσυντηρητισμού»
- R. Reagan- επάνοδος στις αρχικές αξίες της οικογένειας – θρησκείας πατρίδας
- Νέο – συντηρητικός μεταμοντερνισμός
- Αφηρημένη ζωγραφική
- Γλωσσολογικοί πειραματισμοί στη λογοτεχνία
- ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ

The 80s

The 80s

- Στη δεκαετία του '60 και '70 η **κινηματογραφική θεωρία ενσωματώνεται στην ακαδημαϊκή κοινότητα** και μπαίνει στο αστερισμό της σημειολογίας εντασσόμενη στο θεωρητικό συγκείμενο της εποχής της: η μελέτη του κινηματογράφου υφίσταται την επίδραση των γενικότερων θεωριών
 - του δομισμού (structuralisme),
 - μεταδομισμού (post-structuralisme),
 - ψυχανάλυσης και
 - αποδόμησης (déconstruction)

Υπόθεση

- Η υπόθεση αφορά τον Κράκλαϊτ, ένα διάσημο αρχιτέκτονα από το Σικάγο και η νεαρή σύζυγός του, Λουίζα, οι οποίοι φτάνουν στη Ρώμη για να διοργανώσουν μία έκθεσης αφιερωμένη στο έργο του Γάλλου αρχιτέκτονα Étienne-Louis Boullée (1728-1799).
- Η διάρκεια εννέα μηνών παραμονή τους στην Αιώνια Πόλη, θα είναι καθοριστική για την πορεία της ασταθούς σχέσης του ζευγαριού.
- Η ταινία αφηγείται την πορεία μιας εγκυμοσύνης: **από τη σύλληψη μέχρι τη γέννηση**. Αυτή η εγκυμοσύνη είναι κυριολεκτική -αφού αφορά την Λουίζα- αλλά και μεταφορική: ο Κράκλαϊτ βασανίζεται, σ' όλη τη διάρκεια της παραμονής του στην Ρώμη, από ανεξήγητους πόνους στο στομάχι.
- Ταυτιζόμενος με τον αυτοκράτορα Αύγουστο, ο οποίος δηλητηριάστηκε από την γυναίκα του Λίβια και «αλληλογραφώντας» με τον Étienne-Louis Boullée , ο ήρωας θα οικοδομήσει σιγά-σιγά το δικό του παραισθητικό κόσμο.
- Η ταινία ήταν υποψήφια για Χρυσό Φοίνικα στο Φεστιβάλ των Καννών (1987), ενώ η Washington Post την χαρακτήρισε μια θαυμάσια ελεγεία για την πνευματική και σωματική παρακμή.

- Η σημασία των εικόνων της ταινίας και η μεταξύ τους σύνδεση οδηγούν στην παράγωγη νοήματος, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει νόημα μόνο από την ιστορία της ταινίας.

The train crossing the French-Italian border – **Ventimiglia, Italy**

The Belly Of An Architect location: the grand edifice in which architect Stourley Kracklite works: **Monument to Vittorio Emanuele II, Piazza Venezia, Rome, Italy**

The Belly Of An Architect location: Kracklite writes another postcard: **Piazza del Popolo, Rome**

The Belly Of An Architect location: Kracklite gets roaring drunk: the **Pantheon, Rome**

Piazza del Popolo, Rome, Italy

Kracklite visits the Mausoleum of Augustus - **Piazza Augusto Imperatore, Rome, Italy**

The picnic scene – **Villa Adriana, Largo Marguerite Yourcenar 2, Tivoli, Province of Rome, Italy**

Kracklite sees a weirdo stealing noses from antique statues – **Via San Pietro in Carcere near The Basilica of Santa Maria in Aracoeli, Rome, Italy**

Kracklite writes a postcard to Boullée – **St. Peter's Square, Vatican City**

Kracklite writes another postcard to Boullée – **the ruins of the Forum, Rome, Italy**

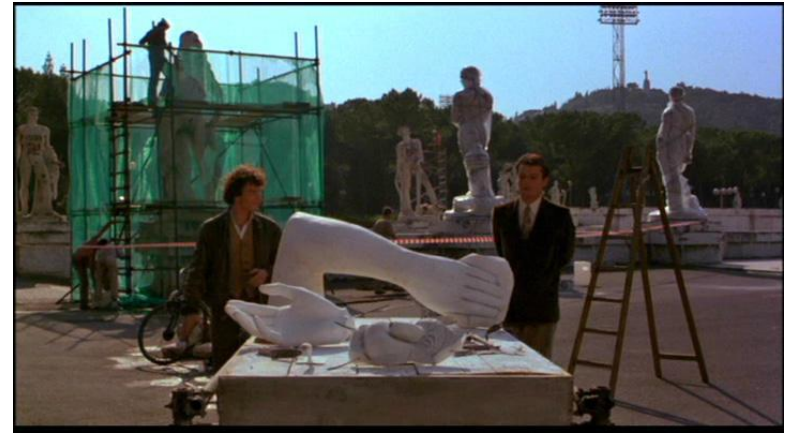
Flavia (Stefania Casini) asks Kracklite why he doesn't photograph women – **Neptune Fountain, Piazza Navona, Rome, Italy.**

Flavia keeps needing Kracklite about his obsessions – **Fountain of the Four Rivers, Piazza Navona, Rome, Italy.**

The view from Flavia's apartment – **Palazzo della Civiltà del Lavoro, Quadrato della Concordia, Rome, Italy**

Statues being restored – **Foro Italico, Piazza Lauro De Bosis, Rome, Italy**

Kracklite is questioned at a police station – **Palazzo dei Conservatori, Piazza del Campidoglio, Rome, Italy**

- Συνοψίζοντας αξίζει να τονιστεί ότι το νόημα της ταινίας κρύβεται **στην διπλή κοιλιά του αρχιτέκτονα** (η δική του και της γυναίκας του) και σαφώς « [...] αυτή η διασταύρωση του άντρα προς τον δικό του άλλο, δηλαδή τη γυναίκα του, γονιμοποιεί μια νέα ζωή, τον γιο του που θα πετύχει, αλλά επίσης θα αντικαταστήσει τον πατέρα Kracklite, **το εμποτισμένο σημάδι της κίνησης του Kracklite στο χρόνο, προς την γέννηση και το θάνατο [...]**» (Keeseey, 2006, p. 46), με την σεξουαλική επαφή στην εισαγωγή της ταινίας να δηλώνει έναν μικρό θάνατο του εγώ του ήρωα.

- Οι επτά θεματικές της ταινίας αποτελούν τους κεντρικούς πυλώνες της ιστορίας και μοιραία κρύβουν τα σημειωτικά στηρίγματα της δομικής και αφηγηματικής δύναμης του Greenaway. Αν λοιπόν μπορούμε να μιλήσουμε για μια σημειωτική ανάλυση της ταινίας, θα λέγαμε ότι πρόκειται « [...] για τη μελέτη, δηλαδή, του κινηματογράφου σαν ενός συστήματος σημείων» (Wollen, 1969, p. 16).

- Τα επτά κύρια σημεία είναι οι επτά κύριες θεματικές περιοχές και η εφαρμογή της μεθόδου ανάλυσης στο οπτικοακουστικό «κείμενο» του Greenaway τα παρουσιάζει σχηματικά μέσω **επτά βασικών αντιθέσεων** οι οποίες συνυπάρχουν στην κύρια αφηγηματική δομή του κινηματογραφιστή-δημιουργού αυτής της **σημειολογικής γιορτής..**

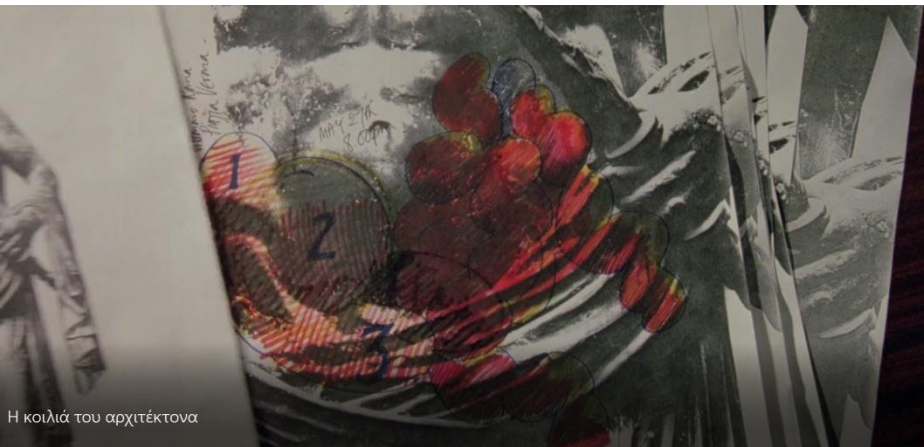
Χρώμα

Χρώμα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

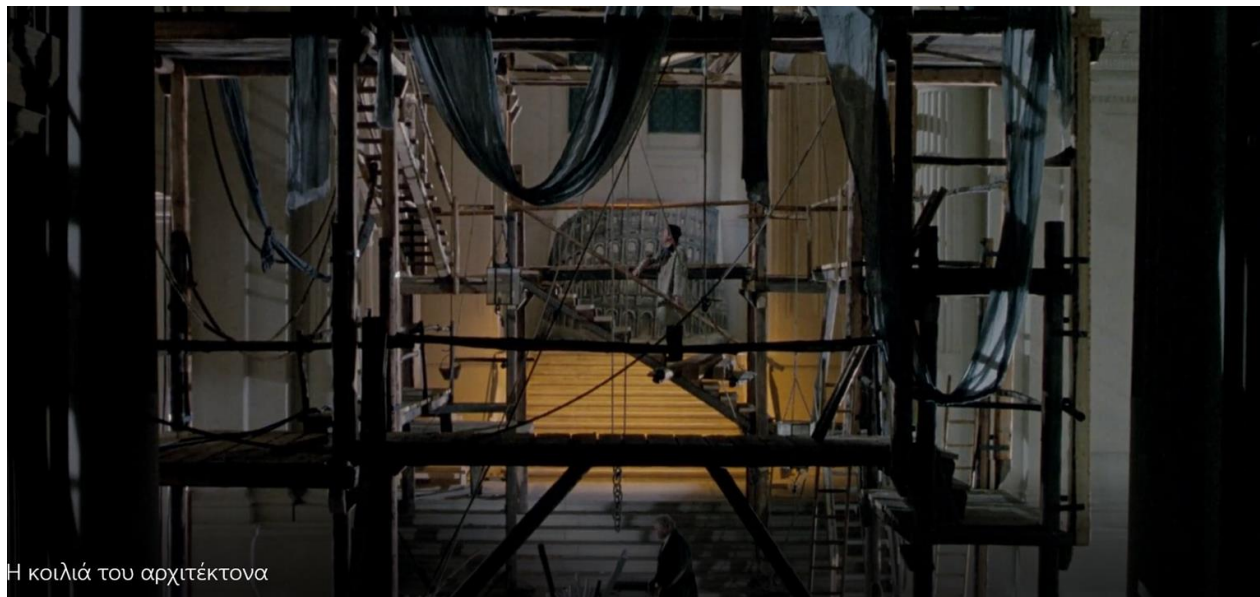

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Χρώμα

Χρώμα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

κοιλιά του αρχιτέκτονα

Χρώμα

Δυαδικότητα της αφήγησης – στρουκτουραλισμός του Strauss

- Καλό # Κακό
- Υγεία # Ασθένεια
- Γέννηση # Θάνατος
- Αγάπη # Προδοσία
- Παρελθόν # Παρόν
- Εχθρός # Σύμμαχος
- ...

Σημειολογικές ερμηνείες

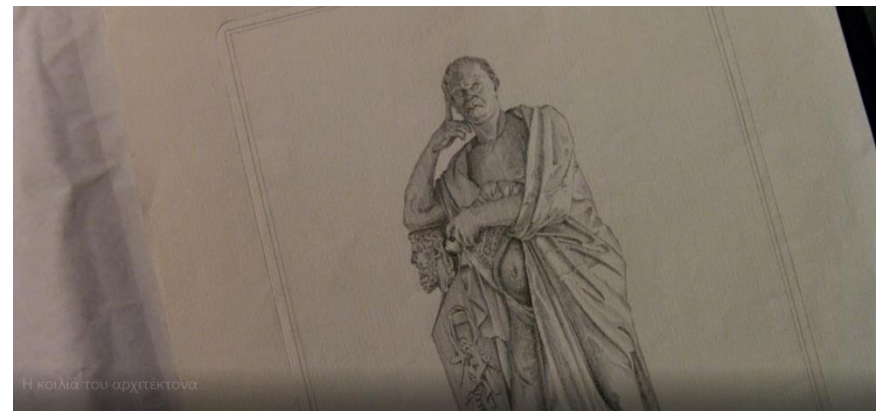
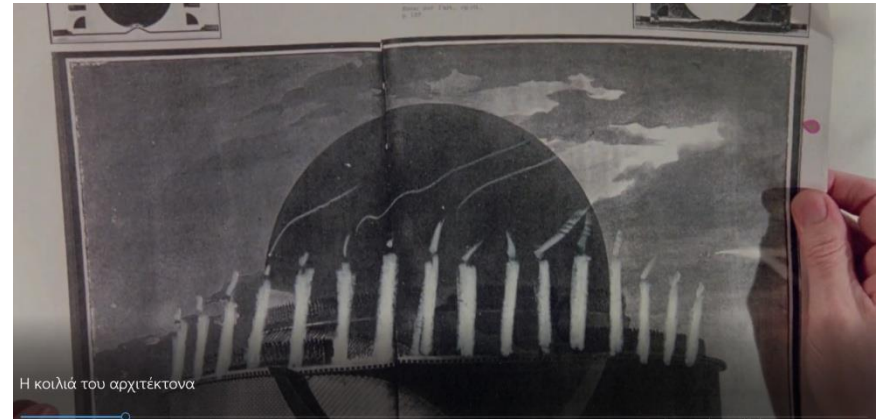
7 Θεματικές

- 1. Αρχιτεκτονική (Τέχνη),
- 2. Δημιουργία (Γέννηση),
- 3. Υγεία,
- 4. Ιστορία (Παρελθόν),
- 5. Εμμονή,
- 6. Πολιτική – Συνομοσία,
- 7. Απώλεια (Θάνατος).

«[...] το έργο του Greenway προσφέρεται για μια φιάστα για σημειολόγους που θα ήθελαν να αποκωδικοποιήσουν και να ερμηνεύσουν τις ταινίες του»
Hacker, 1991

- 1. Αρχιτεκτονική (Τέχνη),

- 2. Δημιουργία (Γέννηση),

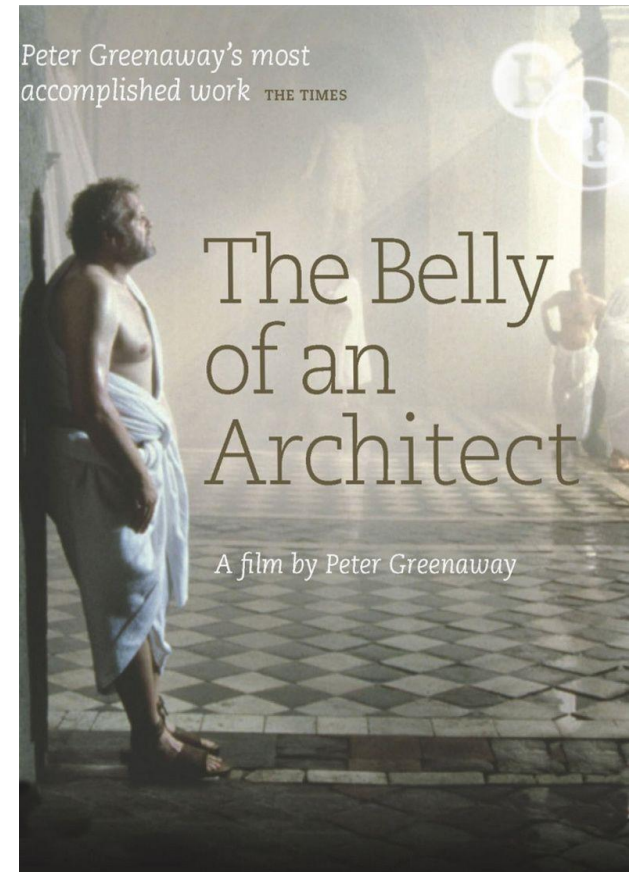
Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

- 3. Υγεία,

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

- 4. Ιστορία (Παρελθόν),

- 5. Εμμονή,

- 6. Πολιτική –
Συνομωσία,

- 7. Απώλεια (Θάνατος)

κοιλιά του αρχιτέκτονα

Συμμετρία

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Συμμετρία

Συμμετρία

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Συμμετρία

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Προοπτική

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

«Κλειδαρότρυπα»

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

«Κλειδαρότρυπα»

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Κοστούμια

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Κοστούμια

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Κοστούμια

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Κοστούμια

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα.

*Ρεμπραντ,
Μάθημα ανατομίας
του Δρ. Τουλπ, 1632*

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Jean Louis David
Ο Θάνατος του
Μαρά, 1793

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Jean Louis David
Ο Θάνατος του
Μαρά, 1793

- Παρόλο που απολάμβανε της αγάπης του λαού, ως πολιτικός σύντομα κατέληξε σε ακρότητες. Υποστήριζε τη βία ως μέσο για την εξουδετέρωση των συνωμοσιών εναντίον της Επανάστασης και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στις «Σφαγές του Σεπτέμβρη».
- Στο απόγειο της δόξας του, στις 13 Ιουλίου 1793, δολοφονήθηκε από τη νεαρή [Σαρλότ Κορντέ](#). Η Κορντέ τον δολοφόνησε με μαχαίρι στο λουτρό του, όπου ο Μαρά περνούσε πολλές ώρες λόγω της δερματοπάθειάς του.
- Μετά το θάνατό του, τιμήθηκε ως ήρωας και μάρτυρας, λίγους μήνες όμως μετά, ο γαλλικός λαός τον χαρακτήρισε τέρας και αποκατέστησε τη δολοφόνο του, η οποία είχε εκτελεστεί στη λαιμητόμο, λίγο μετά την πράξη της...

*Ο Θάνατος του
Λεονάρντο Ντα
Βίντσι,
Ingres, 1818*

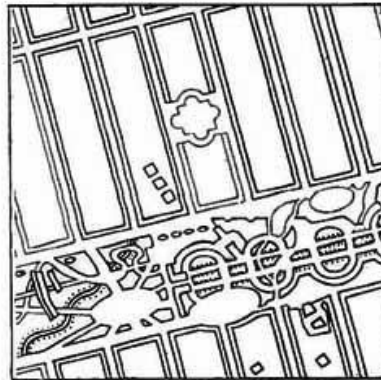
Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Montage

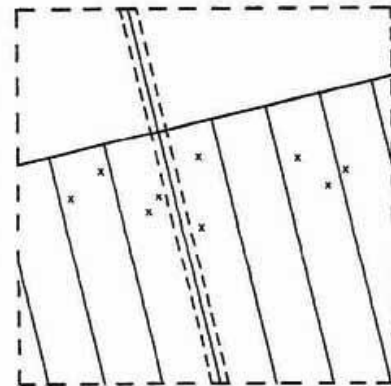
- Bernard Tschumi Architects. The Manhattan Transcripts. 1976-1981.
- **Architecture is not simply about space and form, but also about event, action, and what happens in space. (γλώσσα – ομιλία)**

1

2

3

- Η κάμερα βρίσκεται **σε απόσταση** για την απόλαυση της αρχιτεκτονικής.
- Υπάρχουν λίγα κοντινά πλάνα και συχνά, οι χαρακτήρες είναι μικροί στην οθόνη.
- Εξυψώνει την απομόνωση του Stourley από τη γενική ανθρωπότητα. Υπάρχουν μικρές ομάδες ανθρώπων στις σκηνές.
- Οι εξωτερικοί χώροι είναι κυρίως άδειοι από ανθρώπους εκτός από τους άλλους απαραίτητους χαρακτήρες.

- Στην ταινία *The Belly of an Architect* η συνύπαρξη του αναρχικού **montage** και της **αυστηρής δομής**, σχήμα οξύμωρο αλλά ενδιαφέρον, χαρίζει στον θεατή ένα έξυπνα δομημένο πλέγμα **νοητικών εικόνων**.

Προικονομία

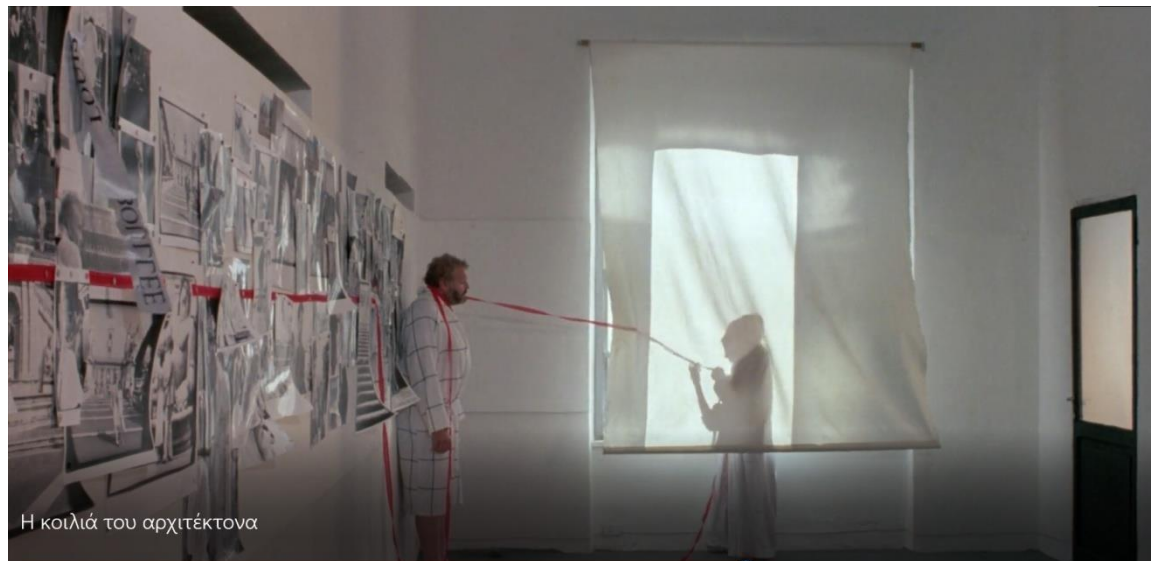

Προικονομία

Η κοιλιά του αρχιτέκτονα

Εγκιβωτισμός

Εργογραφία

- Features [The Falls](#) (1980)
- [The Draughtsman's Contract](#) (1982)
- [A Zed & Two Noughts](#) (1985)
- [The Belly of an Architect](#) (1987)
- [Drowning by Numbers](#) (1988)
- [The Cook, the Thief, His Wife & Her Lover](#) (1989)
- [Prospero's Books](#) (1991)
- [The Baby of Mâcon](#) (1993)
- [The Pillow Book](#) (1996)
- [8½ Women](#) (1999)
- [The Tulse Luper Suitcases, Part 1: The Moab Story](#) (2003)
- [The Tulse Luper Suitcases, Part 2: Vaux to the Sea](#) (2004)
- [The Tulse Luper Suitcases, Part 3: From Sark to the Finish](#) (2004)
- [A Life in Suitcases](#) (edited version of The Tulse Luper Suitcases series) (2005)^[10]
- [Nightwatching](#) (2007)
- [Goltzius and the Pelican Company](#) (2012)
- [Eisenstein in Guanajuato](#) (2015)
- [Walking to Paris](#) (2022)
- Shorts [Death of Sentiment](#) (1962)
- [Tree](#) (1966)
- [Train](#) (1966)
- [Revolution](#) (1967)
- [5 Postcards from Capital Cities](#) (1967)
- [Intervals](#) (1969)
- [Erosion](#) (1971)
- [H Is for House](#) (1973)
- [Windows](#) (1975)
- [Water Wickets](#) (1975)
- [Water](#) (1975)
- [Goole by Numbers](#) (1976)
- [Dear Phone](#) (1978)
- [Vertical Features Remake](#) (1978)
- [A Walk Through H: The Reincarnation of an Ornithologist](#) (1978)
- [1–100](#) (1978)
- [Making a Splash](#) (1984)
- [Inside Rooms: 26 Bathrooms, London & Oxfordshire](#) (1985)
- [Hubert Bals Handshake](#) (1989)
- [Rosa: La monnaie de munt](#) (1992)^[11]
- [Peter Greenaway](#) (1995) - segment of [Lumière and Company](#)
- [The Bridge Celebration](#) (1997)^[11]
- [The Man in the Bath](#) (2001)
- [European Showerbath](#) (2004) - segment of [Visions of Europe](#)
- [Castle Amerongen](#) (2011)